

Regeringens proposition

1987/88:152

om lagändringar m. m. med anledning av
exekutionsväsendets nya organisation

Prop.
1987/88:152

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 10 mars 1988 för de åtgärder och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Kjell-Olof Feldt

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagändringar som föranleds av den nya organisation för exekutionsväsendet som skall träda i kraft den 1 juli 1988. Ändringarna är av teknisk karaktär.

I propositionen redovisas för riksdagens kännedom också vissa överväganden om riksskatteverkets ledningsfunktion i den nya organisationen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1988.

1 Förslag till

Lag om ändring i utsökningsbalken

Häri genom föreskrivs i fråga om utsökningsbalken

dels att 2 kap. 15, 16 och 24 §§, 4 kap. 8, 27 och 32 §§, 15 kap. 7 § och 16 kap. 1 och 10 §§ skall ha följande lydelse.

dels att det i balken skall införas en ny paragraf, 6 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
15 §

När kronofogdemyndigheten enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 9 eller 12 § eller 13 § jämförd med 4 kap. 14 och 15 §§ förelägger svaranden eller tredje man att fullgöra eller underlåta något, får myndigheten föreskriva vite till belopp som finnes behövt.

Fråga om utdömande av vite som har förelagts enligt första stycket prövas, på talan av allmän åklagare eller kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Har ändamålet med vitet förfallit, får det ej dömas ut.

Fråga om utdömande av vite som har förelagts enligt första stycket prövas, på talan av allmän åklagare eller kronofogdemyndigheten, av en tingsrätt i det län där kronofogdemyndigheten finns. Har ändamålet med vitet förfallit, får det ej dömas ut.

Om föreläggande vid vite ej iaktas, kan kronofogdemyndigheten ge nytt vitesföreläggande utan hinder av att det förra ej har vunnit laga kraft.

16 §

Efterkommer ej gäldenären eller tredje man föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum, får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Fråga om häktning prövas, efter framställning av kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns.

Efterkommer ej gäldenären eller tredje man föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum, får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Fråga om häktning prövas, efter framställning av kronofogdemyndigheten, av en tingsrätt i det län där kronofogdemyndigheten finns.

När framställning om häktning har gjorts, skall förhandling äga rum inför rätten. Till förhandlingen skall kronofogdemyndigheten och, om hinder ej möter, den som avses med yrkandet kallas. Denne får hämtas, om skäl föreligger därtill. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antagas att han har avvikit eller eljest håller sig undan, utgör hans utevaro ej hinder för prövning av yrkandet. I fråga om rätt till biträde och kostnader i målet har vad som föreskrivs i rättegångsbalken om försvarare och om rättegångskostnader i brottmål motsvarande tillämpning.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Föreligger ej längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får hållas häktad längre tid än tre månader i målet. Beträffande behandlingen i övrigt av frågor om häktning enligt

denna paragraf har vad som gäller enligt rättegångsbalken om häktning av misstänkt motsvarande tillämpning.

24 §

Har enligt 4 kap. 20, 21 eller 22 § eller 13 kap. 7 § andra stycket föreläggande meddelats att väcka talan vid domstol, skall tvisten prövas av *tingsrätten* i *den ort* där kronofogdemyndigheten finns, om ej annat följer av andra stycket.

Har enligt 4 kap. 20, 21 eller 22 § eller 13 kap. 7 § andra stycket föreläggande meddelats att väcka talan vid domstol, skall tvisten prövas av *en tingsrätt* i *det län* där kronofogdemyndigheten finns, om ej annat följer av andra stycket.

Om föreläggande har meddelats enligt 4 kap. 20, 21, 22 eller 26 § i fall då tvisten rör egendom som avses i 10 kap. 10 eller 12 § rättegångsbalken, gäller om domstols behörighet vad som sägs där.

Har föreläggande meddelats enligt 4 kap. 23 § första stycket eller 9 kap. 11 § tredje stycket, gäller om domstols behörighet vad som i allmänhet är föreskrivet därom. I fall som avses i 4 kap. 23 § andra stycket skall tvisten prövas, när fråga är om pantbrev i fastighet, av den tingsrätt som anges i 10 kap. 10 § rättegångsbalken och *eljest* av *tingsrätten* i *den ort* där kronofogdemyndigheten finns.

I föreläggande skall anges vid vilken domstol talan *skall* väckas.

Har föreläggande meddelats enligt 4 kap. 23 § första stycket eller 9 kap. 11 § tredje stycket, gäller om domstols behörighet vad som i allmänhet är föreskrivet därom. I fall som avses i 4 kap. 23 § andra stycket skall tvisten prövas, när fråga är om pantbrev i fastighet, av den tingsrätt som anges i 10 kap. 10 § rättegångsbalken och *annars* av *en tingsrätt* i *det län* där kronofogdemyndigheten finns.

I föreläggande skall anges vid vilken domstol talan i *första hand bör* väckas.

4 kap.
8 §

Utmätning söks hos *den kronofogdemyndighet* i *vars distrikt* gäldenären har sitt hemvist.

Utmätning av egendom som ej finns i det *distrikt* där gäldenären har sitt hemvist får även sökas hos kronofogdemyndigheten i det *distrikt* där egendomen finns eller, i fråga om fartyg eller luftfartyg, dit det väntas. Utmätning av fartyg får även sökas där fartyget har sin hemort. Utmätning av fordran eller annan rättighet får också sökas där sekundogäldenären eller annan förpliktad finns, även om fordringen eller rättigheten skall anses finnas i annat *distrikt*. Utmätning av lön eller annan förmån som avses i 7 kap. söks, om gäldenären ej har hemvist här i riket, där arbetsgivaren eller annan som utger förmånen finns.

Utmätning söks hos *kronofogdemyndigheten* i *det län* där gäldenären har sitt hemvist.

Utmätning av egendom som ej finns i det *län* där gäldenären har sitt hemvist får även sökas hos kronofogdemyndigheten i det *län* där egendomen finns eller, i fråga om fartyg eller luftfartyg, dit det väntas. Utmätning av fartyg får även sökas där fartyget har sin hemort. Utmätning av fordran eller annan rättighet får också sökas där sekundogäldenären eller annan förpliktad finns, även om fordringen eller rättigheten skall anses finnas i annat *län*. Utmätning av lön eller annan förmån som avses i 7 kap. söks, om gäldenären ej har hemvist här i riket, där arbetsgivaren eller annan som utger förmånen finns.

Har utmätning sökts hos kronofogdemyndighet som ej är behörig enligt första eller andra stycket, får myndigheten likväl i brådskande fall vidtaga åtgärd som avses i 6 kap. 12 § innan målet enligt 2 kap. 4 § första stycket överlämnas till kronofogdemyndighet som är behörig.

27 §¹

Har domstol fastställt att förfallen fordran skall utgå med särskild förmånsrätt i registrerat skepp, registrerat luftfartyg, intecknade reservdelar till luftfartyg eller fast egendom anses egendomen omedelbart utmätt.

Denna verkan förfaller, om ej försäljning begärs hos kronofogdemyndigheten inom två månader från det att domstolens beslut vann laga kraft.

Begäran om försäljning görs hos en kronofogdemyndighet som enligt 8 § är behörig att ta upp ansökan om utmätning. Försäljning av fast egendom skall dock begäras hos kronofogdemyndigheten i det distrikt där egendomen finns. Denna myndighet får överlämna målet till annan kronofogdemyndighet, om det behövs för att samordna verkställigheten mot en gäldenär.

Begäran om försäljning görs hos en kronofogdemyndighet som enligt 8 § är behörig att ta upp ansökan om utmätning. Försäljning av fast egendom skall dock begäras hos kronofogdemyndigheten i det län där egendomen finns. Denna myndighet får överlämna målet till annan kronofogdemyndighet, om det behövs för att samordna verkställigheten mot en gäldenär.

32 §

Om viss egendom utmäts av mer än en kronofogdemyndighet, skall målen i fortsättningen handläggas gemensamt av den kronofogdemyndighet som myndigheterna i samråd bestämmer eller som utses av den kronofogdemyndighet i vars distrikt gäldenären har sitt hemvist.

Om viss egendom utmäts av mer än en kronofogdemyndighet, skall målen i fortsättningen handläggas gemensamt av den kronofogdemyndighet som myndigheterna i samråd bestämmer eller som utses av kronofogdemyndigheten i det län där gäldenären har sitt hemvist.

Innan kronofogdemyndighet överlämnar mål enligt första stycket skall den vidtaga sådana i 6 kap. föreskrivna åtgärder som ej bör anstå.

6 kap.
10 a §

När ett utmätt fartyg eller luftfartyg står under tullkontroll, får kronofogdemyndigheten begära hjälp av tullmyndigheten för att hindra att fartyget eller luftfartyget avgår. För att hindra fartyget eller luftfartyget att avgå har tullmyndigheten samma befogenheter som myndigheten har enligt tullagen (1987:1065). Detsamma gäller när gods i fartyget eller luftfartyget har utmätts.

¹ Senaste lydelse 1983:165.

15 kap.

7 §

Införsel söks hos *den kronofogdemyndighet* i vars distrikt gäldenären har sitt hemvist. Har gäldenären ej hemvist här i riket, görs ansökningen där arbetsgivaren finns.

Införsel söks hos *kronofogdemyndigheten* i *det län* där gäldenären har sitt hemvist. Har gäldenären ej hemvist här i riket, görs ansökningen där arbetsgivaren finns.

16 kap.

1 §

Verkställighet av förpliktelse för tidigare ägare eller nyttjanderätts-havare att flytta från fast egendom, bostadslägenhet eller annat utrymme i byggnad (avhysning) söks hos *den kronofogdemyndighet* i vars distrikt svaranden har sitt hemvist. Avhysning får även sökas hos kronofogdemyndigheten i *det distrikt* där verkställigheten skall ske.

Verkställighet av förpliktelse för tidigare ägare eller nyttjanderätts-havare att flytta från fast egendom, bostadslägenhet eller annat utrymme i byggnad (avhysning) söks hos *kronofogdemyndigheten* i *det län* där svaranden har sitt hemvist. Avhysning får även sökas hos kronofogdemyndigheten i *det län* där verkställigheten skall ske.

10 §

Verkställighet i annat fall än som avses i 1 § av förpliktelse som ej avser betalningsskyldighet samt verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd söks hos *den kronofogdemyndighet* i vars distrikt svaranden har sitt hemvist eller egendom som är i fråga finns eller där verkställigheten annars med fördel kan äga rum.

Verkställighet i annat fall än som avses i 1 § av förpliktelse som ej avser betalningsskyldighet samt verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd söks hos *kronofogdemyndigheten* i *det län* där svaranden har sitt hemvist eller egendom som är i fråga finns eller där verkställigheten annars med fördel kan äga rum.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Häri genom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprättade skriftlig avhandling om köpet med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift. Han skall inom en vecka därefter i ortstidning inom den ort, där säljaren bor, låta införa kungörelse om avhandlingen med uppgift om säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp. Avhandlingen jämte bevis om att kungörelsen införts i ortstidning skall dels inom åtta dagar från den dag då kungörelsen skedde uppvisas för kronofogdemyndigheten i *den ort* där egendomen *finnes*, och i bestyrkt avskrift tillställas myndigheten, dels inom en månad från samma dag företes inför tingsrätten i *orten* till intagande i dess protokoll.

Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprättade skriftlig avhandling om köpet med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift. Han skall inom en vecka därefter i ortstidning inom den ort, där säljaren bor, låta införa kungörelse om avhandlingen med uppgift om säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp. Avhandlingen jämte bevis om att kungörelsen införts i ortstidning skall dels inom åtta dagar från den dag då kungörelsen skedde uppvisas för kronofogdemyndigheten i *det län* där egendomen *finns*, och i bestyrkt avskrift tillställas myndigheten, dels inom en månad från samma dag företes inför tingsrätten i *den ort där egendomen finns* till intagande i dess protokoll.

3 §³

Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet.

Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:673.

² Senaste lydelse 1977:673.

³ Senaste lydelse 1987:691.

Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnande förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns*. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i 4 kap. 19 och 20 §§ konkurslagen (1987:672) äga motsvarande tillämpning.

Vad som nu sagts om konkurs äger motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställs. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.

Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnande förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *den tingsrätt som avses i 1 §*. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i 4 kap. 19 och 20 §§ konkurslagen (1987:672) äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i växellagen (1932:130)

Härigenom föreskrivs att i 88 § växellagen (1932:130)¹ ordet "orten" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 88 § 1981:1364.

Lag om ändring i checklagen (1932:131)

Härigenom föreskrivs att i 66 § checklagen (1932:131)¹ ordet "orten" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 66 § 1981:1365.

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs att 74 § och rubriken närmast före 74 § uppbördslagen (1953:272)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Tillsyn över debitering, indrivning och redovisning av skatt

Föreslagen lydelse

Tillsyn över debitering och redovisning av skatt

74 §²

Underlåter lokal skattemyndighet eller kronofogdemyndighet att inom föreskriven tid fullgöra sina åligganden enligt denna lag eller lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, skall länskattemyndigheten, när det blivit känt, omedelbart vidtaga de åtgärder som förhållandena kunna föranleda.

Om lokal skattemyndighet inte fullgör sina åligganden enligt denna lag eller lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, skall länskattemyndigheten vidta de åtgärder som behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Lagen omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

² Senaste lydelse 1986:1288.

Lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Framställning om erhållande av verkställighet göres hos myndighet i den fördragslutande stat, där sökanden vistas, eller i den stat, där domen eller beslutet meddelades eller förbindelsen ingicks.

Vistas sökanden i Sverige, göres framställning direkt hos vederbörande utmätningsman.

Vistas sökanden i Sverige, göres framställningen direkt hos en behörig kronofogdemyndighet.

Framställning, som gjorts i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall av behörig myndighet översändas till vederbörande länsstyrelse här i riket eller, om ovisshet råder angående behörig länsstyrelse, till utrikesdepartementets rättsavdelning.

Framställning, som gjorts i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall av behörig myndighet översändas till en behörig kronofogdemyndighet eller, om ovisshet råder angående behörig kronofogdemyndighet, till riksskatteverket.

Myndighet, som i Danmark, Finland, Island eller Norge förskottsvis utbetalat bidrag, äger göra framställning om indrivning av bidraget direkt hos svensk myndighet enligt vad i tredje stycket sägs.

Myndighet, som i Danmark, Finland, Island eller Norge förskottsvis utbetalat bidrag, får göra framställning om indrivning av bidraget direkt hos myndighet som avses i tredje stycket.

Handling, som är avfattad på finska eller isländska språket, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning i erforderliga delar till svenska, danska eller norska språket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse 1978:863.

Lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Framställning om besked enligt 6 § göres hos kronofogdemyndigheten i *den ort* där arbetstagaren är bosatt. Är han *icke* bosatt här i landet, göres framställningen i *den ort* där arbetsgivaren *finnes*. Innan kronofogdemyndigheten meddelar beslut, skall myndigheten bereda arbetstagaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

*Föreslagen lydelse*7 §¹

Framställning om besked enligt 6 § görs hos kronofogdemyndigheten i *det län* där arbetstagaren är bosatt. Är han *inte* bosatt här i landet, görs framställningen i *det län* där arbetsgivaren *finns*. Innan kronofogdemyndigheten meddelar beslut, skall myndigheten bereda arbetstagaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

Mot kronofogdemyndighetens beslut får talan ej föras. Kronofogdemyndigheten kan ändra beslutet, om anledning därtill förekommer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse 1981:833.

Lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs¹ orden ``den ort`` skall bytas ut mot ``det län``.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 6 § 1987:1134.

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 6 § aktiebolagslagen (1975:1385)¹ ordet
"orten" skall bytas ut mot "länct".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 6 kap. 6 § 1981:458.

Lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981)

Härigenom föreskrivs att i 17 § konsumentkreditlagen (1977:981)¹ ordet "exekutionsavgift" skall bytas ut mot "utsökningsavgift".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 17 § 1978:598.

Lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp
mellan näringsidkare m. fl.

Härigenom föreskrivs att i 9 och 12 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.¹ ordet "exekutionsavgift" skall bytas ut mot "utsökningsavgift".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av 12 § 1981:802.

Lag om ändring i lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer

Härigenom föreskrivs att i 5 § lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer ordet "distriktet" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i utsökningsregisterlagen (1986:617)

Härigenom föreskrivs att 7 § utsökningsregisterlagen (1986:617) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Riksskatteverket och kronofogdemyndigheterna får ha terminalåtkomst till utsökningsregistret.

Terminalåtkomsten för en kronofogdemyndighet får avse endast uppgifter om

1. den som är registrerad hos *en kronofogdemyndighet i länet* som gäldenär i mål om exekutiva åtgärder,

1. den som är registrerad hos *myndigheten* som gäldenär i mål om exekutiva åtgärder,

2. den som i annat fall än som avses under 1 är gäldenär eller svarande i mål eller ärende som handläggs hos myndigheten,

3. make till person som avses under 1,

4. den som är gemensamt betalningsansvarig med person som avses under 1.

5. fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. sjunde stycket kommunal-skattelagen (1928:370) och delägare i sådant företag, om företaget eller delägare i detta är gäldenär som avses under 1,

6. konkurs och näringsförbud.

I fråga om kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet i konkurs gäller terminalåtkomsten enligt andra stycket 1 också gäldenärer i annat län, om detta ingår i tillsynsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs att i 12 kap. 6 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar ordet "orten" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i utsökningsförordningen (1981:981)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 22 § utsökningsförordningen (1981:981) skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1988.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Gustafsson, Leijon, Peterson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Thalén

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om lagändringar m. m. med anledning av exekutionsväsendets nya organisation

1 Inledning

Riksdagen har i december 1986 beslutat om en ny organisation av exekutionsväsendet (prop. 1986/87:52, LU 12, rskr. 103). Den nya organisationen träder i kraft den 1 juli 1988. Beslutet innebär bl. a. att det bildas en kronofogdemyndighet i varje län i stället för de nuvarande 81 myndigheterna. Verksamheten skall dock även efter den 1 juli 1988 bedrivas med i huvudsak samma personal och på samma orter som i dag. I den mån verksamheten inom ett län bedrivs permanent på andra orter än den där myndighetens sätesort är belägen skall det ske vid s. k. kronokontor. Riksskatteverket skall leda verksamheten inom exekutionsväsendet. De nya kronofogdemyndigheterna skall ledas av lekmannastyrelser.

För att genomföra den nya organisationen tillsattes under våren 1987 kommittén för genomförande av en ny organisation för exekutionsväsendet, Fi 1987:02 (ordförande i kommittén är direktören Bill Fransson).

Kommittén har i en promemoria den 5 januari 1988 lämnat förslag till vissa författningsändringar med anledning av omorganisationen av exekutionsväsendet. Kommitténs lagförslag bör fogas till detta protokoll som *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. Yttranden har avgetts av domstolsverket, riksskatteverket, hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, Konkursförvaltarkollegiet i Stockholm, Sveriges advokatsamfund, lönegarantiutredningen (A 1982:04), skatteindrivningsutredningen (B 1981:02) och Föreningen Sveriges kronofogdar. Riksskatteverket har till sitt yttrande bifogat yttranden av kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Kristianstad och Eskilstuna.

Remissvaren finns tillgängliga hos justitiedepartementet i lagstiftningsärendet (dnr. 88-77).

Jag skall här behandla den lagstiftning som behövs med anledning av den nya organisationen. Dessutom kommer jag att i korthet ta upp frågan om riksskatteverkets ledning av verksamheten i exekutionsväsendet, i första hand såvitt den gäller annat än indrivning av skatter och avgifter. Bakgrunden härtill är att riksdagens nämnda beslut på hemställan av lagutskottet

också innehöll en begäran om att regeringen i lämpligt sammanhang skulle redovisa vissa frågor om riksskatteverkets ledning av kronofogdemyndigheternas verksamhet.

Kommittén har i en promemoria den 15 februari 1988 redovisat sin syn på bl. a. de aktuella frågorna. Promemorian bör i den del som gäller dessa frågor fogas till detta protokoll som *bilaga 2*.

2 Lagregleringen

Med anledning av den nya organisationen behöver ändringar göras i ganska många lagar. Det rör sig emellertid om ändringar av teknisk karaktär. Till stor del gäller det att åstadkomma riktiga forumbestämmelser mot bakgrund av att den nuvarande distriktsindelningen försvinner och ersätts av en ordning med kronofogdemyndigheter med länet som verksamhetsområde.

Lagförslagen från kommittén har också denna tekniska inriktning. Förslagen har i allt väsentligt tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Några remissinstanser har framfört synpunkter av mer allmän karaktär. Sveriges Advokatsamfund betonar vikten av att kronofogdemyndigheterna håller en jämn och god service mot allmänheten även på andra orter än sätesorten. Hovrätten över Skåne och Blekinge anför likartade synpunkter, men lägger tonvikten vid hovrätternas behov av upplysningar från kronofogdemyndigheterna i överklagade utsökningsmål m. m.

De av riksdagen beslutade riktlinjerna för den nya organisationen bör enligt min mening ge förutsättningar för en bättre service till allmänheten och till domstolar och andra myndigheter. Risken att kontakta fel kronofogdemyndighet minskar eftersom enheterna på såväl sätesorten som på andra orter med kronokontor formellt ingår i samma myndighet, nämligen länsmyndigheten. På alla de orter där kronokontor kommer att finnas kan man räkna med en fortsatt fullgod servicenivå.

Domstolsverket kritiserar promemorians författningsförslag och hävdar att de valda formuleringarna inte är tillräckligt särskiljande. Verket menar att det inte framgår klart om exempelvis en ansökan skall ges in till myndigheten på sätesorten eller till ett kronokontor. Men som domstolsverket självt påpekar skall givetvis en ansökan anses rätteligen gjord oberoende av om den ges in till myndigheten på sätesorten eller till ett kronokontor. Det förtydligande på den här punkten som domstolsverket efterlyser anser jag därför inte nödvändigt.

Det har av bl. a. riksskatteverket påpekats att – utöver de förslag som läggs fram i promemorian – ändring bör göras även i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva. Jag instämmer i det och lägger fram förslag till de nödvändiga ändringarna även i den lagen.

Jag tar i det här sammanhanget också upp en följdfråga till den nya tullagen (1987:1065). Det gäller möjligheten för kronofogdemyndigheterna att anlita hjälp av tullmyndigheterna för att hindra fartyg m. m. som är

utmätta och samtidigt står under tullkontroll från att avgå. De grundläggande reglerna, som i dag återfinns i utsökningsförordningen (1981:981), bör nämligen tas upp i lag. Jag återkommer till den frågan i anslutning till förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken.

Det har från riksskatteverket och vissa kronofogdemyndigheter vid remsbehandlingens föreslagits att det nu bör göras vissa ändringar även i andra lagar. Dessa ändringar är av den karaktären att de utan att vara helt nödvändiga för genomförandet av den nya organisationen har en mer eller mindre påtaglig anknytning till organisationsförändringen. Enligt min mening måste emellertid de tillkommande ändringsförslag som läggs fram nu av praktiska skäl inskränkas till sådana ändringar som är påkallade av organisationsförändringen. Jag avstår därför från att nu ta upp eller i övrigt kommentera de sålunda begärda lagändringarna. Jag utgår i stället från att dessa tas upp i samband med det arbete med en översyn av utsökningsbalken som för närvarande förbereds inom justitiedepartementet.

3 Ledningen av den exekutiva verksamheten

Genom riksdagens nämnda beslut om en ny organisation slås också fast att riksskatteverket (RSV) skall få i uppdrag att svara för den erforderliga ledningen, styrningen och samordningen av verksamheten i exekutionsväsendet mot bakgrund av att det för en effektiv verksamhet krävs ledning från centralt håll av ett annat slag än som hittills varit möjlig. De ledningsfunktioner som verket skall ha avser både uppgiften att företräda statens borgenärsintressen och de rent exekutiva uppgifterna enligt utsökningsbalken och andra lagar.

Vad gäller borgenärsfunktionen uttalade jag i prop. 1986/87:52 bl. a. att en förstärkt roll för RSV skapar bättre förutsättningar för att verksamheten med att driva in skatter och avgifter sker utifrån en för hela förvaltningen gemensam och samordnad målsättning. I denna nya roll skall verket bl. a. ange målen och riktlinjerna för verksamheten med hänsyn till att denna kräver förutsebarhet, enhetlighet och konsekvens i myndigheternas handlande.

Mina uttalanden om RSV:s förstärkta roll rörande borgenärsfunktionen föranledde inte några erinringar från lagutskottets sida vid riksdagsbehandlingen av propositionen. I fråga om den rent exekutiva verksamheten och tillsynsuppgifterna i konkurs m. m. däremot anförde lagutskottet att det borde ankomma på organisationskommittén att överväga i vilka avseenden RSV borde kunna styra och leda kronofogdarnas verksamhet samt belysa effekterna av verkets ledningsfunktioner i de här avseendena.

Kommittén har i den nämnda promemorian redovisat sina överväganden i den här delen (bilaga 2). Enligt kommittén bör RSV ha såväl rätt som skyldighet att i fråga om hela verksamheten ge kronofogdemyndigheterna vägledning av generell natur när det behövs. RSV måste i vissa avseenden också kunna ge direktiv som är bindande för myndigheterna. Detta bör få ske framför allt rörande organisationen och arbetsformerna hos kronofogdemyndigheterna. Vad gäller den rent exekutiva verksamheten och annan

verksamhet där en tillämpning av materiella bestämmelser träder i förgrunden, särskilt den av lagutskottet uppmärksammade frågan om prioritering av allmänna och enskilda mål, framhåller kommittén att det inte finns något utrymme för RSV för direktivrätt eller liknande vid sidan av den föreskriftsrätt som kan finnas enligt särskilda bemyndiganden. Kommittén gör här sålunda samma bedömning som lagutskottet, nämligen att verkets ledningsfunktioner är begränsade till att ge råd och vägledning för hur kronofogdemyndigheterna bör agera.

För egen del kan jag i allt väsentligt instämma i vad kommittén anför. Jag vill tillägga följande.

Det ändrade ledningsuppdraget för RSV bör komma till uttryck i en instruktion för exekutionsväsendet. Det ankommer på regeringen att meddela de föreskrifter som instruktionen skall innehålla, och jag avser att återkomma till detta senare i vår när kommittén har presenterat ett förslag till författningsbestämmelser. Jag räknar emellertid med att verkets framtida uppgifter på exekutionssidan i huvudsak bör kunna regleras på ett sätt som svarar mot vad som gäller för beskattningsområdet enligt förordningen (1986:1346) med instruktion för skatteförvaltningen.

Jag anser alltså inte att det behövs någon lagreglering av RSV:s avsedda styrnings- och ledningsfunktioner. Det torde inte heller finnas något behov av att ge RSV befogenheter utöver dem som redan finns att meddela verkställighetsföreskrifter till bestämmelser i lag. När det gäller materiella frågor bör det i stället vara så att verket genom allmänna råd och uttalanden verkar för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet. I särskilda fall bör verket givetvis också i fortsättningen – inom ramen för sin normgivningskompetens – meddela föreskrifter rörande rättstillämpning. En sådan möjlighet ges exempelvis genom ett bemyndigande i 14 kap. 2 § utsökningsförordningen och avser bestämmande av det belopp som vid införsel skall förbehållas gäldenären (förbehållsbelopp). Något utrymme för föreskrifter i materiellt hänseende är det däremot inte fråga om i det tidigare berörda ämnet om prioritering av allmänna och enskilda mål eller annars när en viss myndighet har getts uppgifter att handlägga ärenden om rättstillämpning.

I frågor som inte direkt avser tillämpning av lag finns på ett annat sätt möjlighet och behov av att markera RSV:s ledande roll. I likhet med vad kommittén föreslagit bör verket här kunna få meddela kronofogdemyndigheterna bindande regler i frågor av administrativ karaktär, exempelvis om organisation och arbetsformer, för att därigenom effektivisera verksamheten och för att uppnå samordning, rationalisering och enhetlighet vid arbetet inom exekutionsväsendet.

Med anledning av kronofogdemyndigheternas dubbla roll – att dels företräda staten som borgenär, dels ha hand om rent exekutiva uppgifter, tillsynsuppgifter i konkurs m. m. – vill jag till sist framhålla att det ställs höga krav på både RSV och kronofogdemyndigheterna. Det är nämligen inte sällan svårt att dra en skarp gräns mellan de olika rollerna. I sin ledningsfunktion måste RSV se till att så långt möjligt undvika att meddela riktlinjer som kan ge upphov till att allmänheten ifrågasätter de handläggande myndigheternas saklighet och opartiskhet. Försiktighet är påkallad

också av det skälet att föreskrifter eller i övrigt beslut av administrativ karaktär kan få sådana effekter att kronofogdemyndigheternas självständighet att besluta i enskilda fall beskärs.

4 Upprättade lagförslag

Mot bakgrund av det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
3. lag om ändring i växellagen (1932:130),
4. lag om ändring i checklagen (1932:131),
5. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
6. lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge,
7. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
8. lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs,
9. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
10. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981),
11. lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.,
12. lag om ändring i lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer,
13. lag om ändring i utsökningsregisterlagen (1986:617),
14. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
15. lag om ändring i utsökningsförordningen (1981:981).

Förslagen under 1–4, 6, 7, 9–12 och 14 har upprättats i samråd med chefen för justitiedepartementet och förslaget under 8 i samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet.

Med hänsyn till lagstiftningsåtgärdernas beskaffenhet anser jag att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

5 Författningskommentarer

De flesta författningsändringarna är av sådan karaktär att de inte fordrar någon närmare motivering. I det följande lämnar jag emellertid kommentarer till några av ändringsförslagen.

5.1 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken

2 kap. 15, 16 och 24 §§

I 2 kap. 15 och 16 §§ utsökningsbalken finns regler om användning av tvångsmedel mot bl. a. gäldenären. Där anges bl. a. att den domstol som skall döma ut förelagt vite och besluta om häktning är tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. I 24 § samma kapitel finns en föreskrift som behandlar föreläggande för en part eller en tredje man att väcka viss

talans. En sådan talan skall också i flera fall väckas vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns.

I den nya organisationen kan kronofogdemyndigheten formellt anses finnas bara på den ort som är sätesort. Om föreskrifterna inte ändras, skulle med den nya organisationen bara en tingsrätt i varje län bli behörig att ta upp dessa mål, oavsett var utskökningsmålet faktiskt handläggs. En sådan koncentration av de aktuella målen bör undvikas med tanke på bl. a. reseavstånd.

I promemorian föreslås att tingsrättens behörighet i de nu aktuella målen skulle knytas till den ort där den svarande i utskökningsmålet har sitt hemvist. Förslaget kritiserar av flera remissinstanser. Hovrätten över Skåne och Blekinge påpekar att en talan om utdömande av vite enligt 2 kap. 15 § kan riktas även mot annan än den svarande i utskökningsmålet och att den valda formuleringen därför kan leda till missförstånd. Kronofogdemyndigheten i Malmö anför att hemvistbegreppet har delvis olika innebörd i rättegångsbalken och i utskökningsbalken, något som enligt myndigheten kan leda till tillämpningssvårigheter. Kronofogdemyndigheten i Kristianstad framhåller att det just bland de gäldenärer som brukar komma i fråga för sådana åtgärder finns personer vars hemvist är svår att ange. Skatteindrivningsutredningen slutligen kritiserar förslaget och påpekar att utskökningsmålet inte sällan handläggs vid en annan kronofogdemyndighet än den där gäldenären har sitt hemvist. I fall där gäldenären har sitt hemvist utomlands skulle det enligt utredningen med kommitténs förslag kunna förekomma att det saknas behörig domstol här i landet.

Vad som kommit fram under remissbehandlingen visar att någon helt invändningsfri lösning är svår att finna. Enligt min mening talar övervägande skäl för en ordning som innebär att varje tingsrätt som har jurisdiktion i ett län blir behörig att ta emot de ifrågavarande målen. Den närmare styrningen får därmed göras av den person eller myndighet som påkallar prövningen. Eftersom dessa mål är få och någon mer markerad ökning inte kan förväntas torde det sakna betydelse från arbetsfördelningssynpunkt att författningstexten inte ger någon närmare vägledning.

I de fall som avses i 2 kap. 15 och 16 §§ bör de myndigheter som påkallar rättens prövning i dessa frågor vid valet av tingsrätt givetvis beakta att parterna och andra berörda personer inte drabbas av onödigt långa resor. Det bör också så långt möjligt undvikas att dessa mål anhängiggörs vid endast en tingsrätt i länet, om flera tänkbara tingsrätter finns. En motsvarande styrning bör också i de fall som avses i 2 kap. 24 § kunna uppnås genom en ändring i den paragrafens sista stycke. Där sägs i dag att det i föreläggandet skall anges vid vilken domstol talan skall väckas. Enligt mitt förslag bör i föreläggandet i stället anges vid vilken domstol talan i första hand bör väckas.

6 kap. 10 a §

Det finns i 6 kap. 22 § andra stycket utskökningsförordningen (1981:981) föreskrifter som anger att tullmyndigheten kan vägra att ge ett utmätt fartyg eller luftfartyg som står under tullkontroll tillåtelse att avgå. Det-

samma gäller om det finns utmätt gods i fartyget eller luftfartyget. Det anges särskilt att tullmyndigheten, för att hindra fartyget eller luftfartyget att avgå, har samma befogenheter som enligt tullstadgan (1973:671).

Motsvarande gäller när fartyg, luftfartyg eller gods i fartyget eller luftfartyget har belagts med kvarstad.

Förfarandet tillämpas ofta vid utmätning och kvarstad av fartyg eller luftfartyg i internationell trafik eftersom man därigenom på ett enkelt sätt kan effektivt hindra att fartyget eller luftfartyget lämnar landet.

Reglerna om de befogenheter som nämns i lagrummet finns numera i den nya tullagen (1987:1065). I konsekvens med att tullmyndigheternas grundläggande befogenheter flyttats från tullstadgan till den nya tullagen kan det, som jag tidigare nämnt, vara lämpligt att även reglerna om de nu aktuella befogenheterna ges i lag och då faller valet naturligt på utsköningsbalken. Det kan vidare ifrågasättas om inte beslutet att utmönstra den nu berörda föreskriften i utsköningsförelördningen kräver lagform enligt regeringsformens bestämmelser om normgivningsmakten. För att undvika all tveksamhet på den punkten bör riksdagen besluta en lag om upphävande av 6 kap. 22 § utsköningsförelördningen.

Som har framgått är avsikten med detta att föreskriften i andra stycket skall flyttas till utsköningsbalken. Övriga föreskrifter i paragrafen bör däremot alltjämt kunna ha förordningsform. Om riksdagen antar de förslag som jag nu lägger fram, avser jag att återkomma till regeringen om detta.

5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Som jag nämnt i det föregående saknar detta ändringsförslag motsvarighet i promemorian. Ändringen i 1 § torde inte kräva någon närmare kommentar. Ändringen i 3 § första stycket berör frågan vid vilken tingsrätt talan skall väckas av den som vid utmätning har någon invändning att göra mot den upprättade köphandlingen efter utgången av de tidsfrister som anges i paragrafen. I dag skall sådan talan väckas vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Mitt förslag innebär att talan skall väckas vid tingsrätten i den ort där egendomen finns, dvs. vid den tingsrätt som anges i lagens 1 §.

5.3 Förslagen till lagar om ändring i växellagen (1932:130) och checklagen (1932:131)

I promemorian föreslås att de båda likalydande 88 § växellagen och 66 § checklagen, vilka rör förfarandet vid protest av växel resp. check, ändras på det sättet att orden "kronofogdemyndigheten i orten" ersätts med "kronofogdemyndigheten". Enligt promemorian är det lämpligt att ansökan liksom hittills får göras på den ort där den betalningsskyldige finns eftersom handlingen i fråga skall medföras när växel eller check protesteras. Formuleringen "kronofogdemyndigheten i länet" skulle enligt kommittén lättare kunna uppfattas så att ansökan skall göras på sätesorten.

De framlagda förslagen har kritiserats av bl. a. domstolsverket och hovrätten över Skåne och Blekinge. Domstolsverket anser att den förordade formuleringen är alltför otydlig medan hovrätten anser att den valda formuleringen innebär en saklig nyhet som inte är motiverad eftersom protest med den föreslagna regeln skulle kunna tas upp av kronofogdemyndigheten vid en annan ort än den där betalningsskyldigheten skall fullgöras. Riksskatteverket tillstyrker den föreslagna ändringen.

Utän att ta ställning till den meningsskiljaktighet som har framkommit vid remissbehandlingen förordar jag en lösning som sakligt sett torde ligga närmast den nuvarande regleringen. Jag föreslår alltså att ordet "orten" skall bytas ut mot "länet". Mot bakgrund av vad jag tidigare anfört torde det stå klart att det inte finns något som hindrar att en ansökan görs hos ett kronokontor.

5.4 Förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Promemorians förslag i denna del har berörts endast av riksskatteverket, som påpekar att förslaget – som föranletts av att länsstatemyndigheten inte längre efter omorganisationen skall utöva någon tillsyn över indrivningen – väcker frågan om inte vissa ytterligare ändringar i uppbördslagen bör genomföras nu. De berörda ändringarna har behandlats av skatteindrivningsutredningen i olika betänkanden. Dessa har remissbehandlats och de är för närvarande under övervägande inom finansdepartementet. Jag avstår därför från att nu föreslå några andra ändringar i uppbördslagen än dem som kommittén har förordat.

5.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge

Bestämmelsen i 2 § andra stycket i den rubricerade lagen att framställning om indrivning i vissa fall skall göras till vederbörande länsstyrelse har enligt kommittén sedan länge uppfattats som otidsenlig. I praktiken görs en sådan framställning oftast direkt till den rätta kronofogdemyndigheten. I de få fall då framställningen görs till fel myndighet skickas den formlöst vidare till den rätta kronofogdemyndigheten. Sedan överexekutorinstitutionen avskaffades i samband med utskökningsbalkens ikraftträdande år 1982 saknar länsstyrelserna enligt kommittén vidare den naturliga kompetensen för att pröva framställningen. Om ovisshet uppstår om vilken kronofogdemyndighet som är behörig, bör sökanden, i principiell överensstämmelse med vad som gäller enligt 2 § förordningen (1977:1005) om nordisk verkställighet på privaträttens område, kunna vända sig till riksskatteverket.

Förslaget har endast berörts av riksskatteverket, som tillstyrker det. Verket påpekar dock att också i sådana fall som avses i paragrafens tredje stycke bör den utländska myndigheten kunna vända sig till riksskatteverket, om ovisshet råder angående behörig kronofogdemyndighet.

Jag instämmer i riksskatteverkets bedömning och förordar att de av

6 Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
3. lag om ändring i växellagen (1932:130),
4. lag om ändring i checklagen (1932:131),
5. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
6. lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge,
7. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
8. lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs,
9. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
10. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981),
11. lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.,
12. lag om ändring i lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer,
13. lag om ändring i utsökningsregisterlagen (1986:617),
14. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
15. lag om ändring i utsökningsförordningen (1981:981).

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad som här har redovisats angående riksskatteverkets ledningsfunktion.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

1 Förslag till

Lag om ändring i växellagen (1932:130)

Härigenom föreskrivs att 88 § växellagen (1932:130) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Protest tas upp av kronofogde-
myndigheten *i orten*, av en särskild
förrättningsman som länsstyrelsen
förordnar eller av notarius publi-
cus.

Föreslagen lydelse

88 §

Protest tas upp av kronofogde-
myndigheten, av en särskild förrätt-
ningsman som länsstyrelsen förord-
nar eller av notarius publicus.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

2 Förslag till
Lag om ändring i checklagen (1932:131)

Prop. 1987/88:152
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 66 § checklagen (1932:131) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Protest tas upp av kronofogde-
myndigheten *i orten*, av en särskild
förrättningsman som länsstyrelsen
förordnar eller av notarius publi-
cus.

Föreslagen lydelse

66 §

Protest tas upp av kronofogde-
myndigheten, av en särskild förrätt-
ningsman som länsstyrelsen förord-
nar eller av notarius publicus.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953:272)

dels att 74 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 74 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*Tillsyn över debitering, indrivning
och redovisning av skatt*

*Tillsyn över debitering och redovis-
ning av skatt*

74 §¹

*Underlåter lokal skattemyndig-
het eller kronofogdemyndighet att
inom föreskriven tid fullgöra sina
åligganden enligt denna lag eller
lagen (1984:668) om uppbörd av so-
cialavgifter från arbetsgivare, skall
länskattemyndigheter, när det bli-
vit känt, omedelbart vidtaga de åtgärder som förhållandena kunna föranleda.*

Om lokal skattemyndighet inte fullgör sina åligganden enligt denna lag eller lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, skall länskattemyndigheten vidta de åtgärder som behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse 1986:1288.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Framställning om erhållande av verkställighet göres hos myndighet i den fördragsslutande stat, där sökanden vistas, eller i den stat, där domen eller beslutet meddelades eller förbindelsen ingicks.

Vistas sökanden i Sverige, göres framställning direkt hos vederbörande *utmättningsman*.

Framställning, som gjorts i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall av behörig myndighet över-sändas till vederbörande, *länsstyrelse här i riket* eller, om ovisshet råder angående behörig *länsstyrelse, till utrikesdepartementets rättsavdelning*.

Myndighet, som i Danmark, Finland, Island eller Norge för-skottsvis utbetalat bidrag, *äger* göra framställning om indrivning av bidraget direkt hos *svensk myndighet enligt vad tredje stycket sägs*.

Handling, som är avfattad på finska eller isländska språket, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning i erforderliga delar till svenska, danska eller norska språket.

Vistas sökanden i Sverige, göres framställning direkt hos vederbörande *kronofogdemyndighet*.

Framställning, som gjorts i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall av behörig myndighet över-sändas till vederbörande *kronofogdemyndighet* eller, om ovisshet råder angående behörig *kronofogdemyndighet, till riksskatteverket*.

Myndighet, som i Danmark, Finland, Island eller Norge för-skottsvis utbetalat bidrag, *får* göra framställning om indrivning av bidraget direkt hos *kronofogdemyndigheten*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Framställning om besked enligt 6 § göres hos kronofogdemyndigheten i *den ort* där arbetstagaren är bosatt. Är han *icke* bosatt här i landet, göres framställningen i *den ort* där arbetsgivaren *finnes*. Innan kronofogdemyndigheten meddelar beslut, skall myndigheten bereda arbetsgivaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

Mot kronofogdemyndighetens beslut får talan ej föras. Kronofogdemyndigheten kan ändra beslutet, om anledning därtill förekommer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Föreslagen lydelse

7 §

Framställning om besked enligt 6 § görs hos kronofogdemyndigheten i *det län* där arbetstagaren är bosatt. Är han *inte* bosatt här i landet, görs framställningen i *det län* där arbetsgivaren *finns*. Innan kronofogdemyndigheten meddelar beslut, skall myndigheten bereda arbetsgivaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs

Prop. 1987/88:152
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 6 §¹ lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs orden "den ort" skall bytas ut mot "det län".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Lydelse enligt prop. 1987/88:2.

7 Förslag till
Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Prop. 1987/88:152
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 6 § aktiebolagslagen (1975:1385) ordet "orten" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

8 Förslag till

Lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981)

Prop. 1987/88:152

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 17 § konsumentkreditlagen (1977:981) ordet "exekutionsavgift" skall bytas ut mot "utsökningsavgift".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

9 Förslag till

Prop. 1987/88:152

Bilaga 1

Lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare

Härigenom föreskrivs att i 9 och 12 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. ordet "exekutionsavgift" skall bytas ut mot "utsökningsavgift".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Häri genom föreskrivs att 10 § skatteregisterlagen (1980:343) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 §

Terminalåtkomst till uppgifter i register enligt denna lag får finnas endast för de ändamål som anges i 1 § och i den utsträckning i övrigt som anges i andra – femte styckena.

Länsskattemyndighet och lokal skattemyndighet får ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 5 och 6 §§, 7 § 1–6, 9, 13, 15 och 17 samt de uppgifter därutöver som behövs för utfärdande av skattsedel och dubblett-skattsedel.

Länsskattemyndighet och lokal skattemyndighet får vidare ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 7 § 7, 8, 10–12, 14, 18, 20 och 21 och som hänför sig till länet eller gäller skattskyldig som taxeras i länet.

Riksskatteverket får ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 5 och 6 §§ samt 7 § 1–15, 17, 18, 20 och 21.

Kronofogdemyndighet får ha terminalåtkomst till det centrala skatteregistret i fråga om uppgifter enligt 5 och 6 §§ samt 7 § 1, 3 och 4. *Kronofogdemyndigheten* i det län där ett mål är registrerat för exekutiva åtgärder får vidare ha sådan terminalåtkomst i fråga om uppgifter enligt 7 § 7, 8, 12 och 13. Terminalåtkomsten får avse den som är registrerad som gäldenär hos kronofogdemyndighet eller make till gäldenären eller annan som sambeskattnas med gäldenären. I fråga om uppgifter enligt 7 § 1 får terminalåtkomsten avse också den som är delägare i fåmansföretag där någon som avses i tredje meningen är delägare.

Kronofogdemyndighet får ha terminalåtkomst till det centrala skatteregistret i fråga om uppgifter enligt 5 och 6 §§ samt 7 § 1, 3 och 4. *Kronofogdemyndigheten* i det län där ett mål är registrerat för exekutiva åtgärder får vidare ha sådan terminalåtkomst i fråga om uppgifter enligt 7 § 7, 8, 12 och 13. Terminalåtkomsten får avse den som är registrerad som gäldenär hos kronofogdemyndighet eller make till gäldenären eller annan som sambeskattnas med gäldenären. I fråga om uppgifter enligt 7 § 1 får terminalåtkomsten avse också den som är delägare i fåmansföretag där någon som avses i tredje meningen är delägare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

11 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer

Prop. 1987/88:152
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 5 § lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer ordet "distriktet" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 15, 16 och 24 §§, 4 kap. 8, 27 och 32 §§, 15 kap. 7 § och 16 kap. 1 och 10 §§ utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 kap.
15 §

När kronofogdemyndigheten enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 9 eller 12 § eller 13 § jämförd med 4 kap. 14 och 15 §§ förelägger svaranden eller tredje man att fullgöra eller underlåta något, får myndigheten föreskriva vite till belopp som finnes behövtligt.

Fråga om utdömande av vite som har förelagts enligt första stycket prövas, på talan av allmän åklagare eller kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där *kronofogdemyndigheten finns*. Har ändamålet med vitet förfallit, får det ej dömas ut.

Fråga om utdömande av vite som har förelagts enligt första stycket prövas, på talan av allmän åklagare eller kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där *svaranden har sitt hemvist*. Har ändamålet med vitet förfallit, får det ej dömas ut.

Om föreläggande vid vite ej iaktas, kan kronofogdemyndigheten ge nytt vitesföreläggande utan hinder av att det förra ej har vunnit laga kraft.

2 kap.
16 §

Efterkommer ej gäldenären eller tredje man föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum, får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Fråga om häktning prövas, efter framställning av kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där *kronofogdemyndigheten finns*.

Efterkommer ej gäldenären eller tredje man föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum, får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Fråga om häktning prövas, efter framställning av kronofogdemyndigheten, av tingsrätten i den ort där *gäldenären har sitt hemvist*.

När framställning om häktning har gjorts, skall förhandling äga rum inför rätten. Till förhandlingen skall kronofogdemyndigheten och, om hinder ej möter, den som avses med yrkandet kallas. Denne får hämtas, om skäl föreligger därtill. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antagas att han har avvikit eller eljest håller sig undan, utgör hans utevaro ej hinder för prövning av yrkandet. I fråga om rätt till biträde och kostnader i målet har vad som föreskrivs i rättegångsbalken om försvarare och om rättegångskostnader i brottmål motsvarande tillämpning.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Föreligger ej längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får hållas häktad längre tid än tre månader i målet. Beträffande behandlingen i övrigt av frågor om häktning enligt denna paragraf har vad som gäller enligt rättegångsbalken om häktning av misstänkt motsvarande tillämpning.

2 kap.
24 §

Har enligt 4 kap. 20, 21 eller 22 § eller 13 kap. 7 § andra stycket föreläggande meddelats att väcka talan vid domstol, skall tvisten prövas av tingsrätten i den ort där *kronofogdemyndigheten finns*, om ej annat följer av andra stycket.

Om föreläggande har meddelats enligt 4 kap. 20, 21, 22 eller 26 § i fall då tvisten rör egendom som avses i 10 eller 12 § rättegångsbalken, gäller om domstols behörighet vad som sägs där.

Har föreläggande meddelats enligt 4 kap. 23 § första stycket eller 9 kap. 11 § tredje stycket, gäller om domstols behörighet vad som i allmänhet är föreskrivet därom. I fall som avses i 4 kap. 23 § andra stycket skall tvisten prövas, när fråga är om pantbrev i fastighet, av den tingsrätt som anges i 10 kap. 10 § rättegångsbalken och *eljest* av tingsrätten i den ort där *kronofogdemyndigheten finns*.

I föreläggande skall anges vid vilken domstol talan skall väckas.

4 kap.
8 §

Utmätning söks hos *den kronofogdemyndighet i vars distrikt gäldenären har sitt hemvist*.

Utmätning av egendom som ej finns i det *distrikt* där gäldenären har sitt hemvist får även sökas hos kronofogdemyndigheten i det *distrikt* där egendomen finns eller, i fråga om fartyg eller luftfartyg, dit det väntas. Utmätning av fartyg får även sökas där fartyget har sin hemort. Utmätning av fordran eller annan rättighet får också sökas där sekundogäldenären eller annan förpliktad finns, även om fordringen eller rättigheten skall anses finnas i annat *distrikt*. Utmätning av lön eller annan förmån som avses i 7 kap. söks, om gäldenären ej har hemvist här i riket, där arbetsgivaren eller annan som utger förmånen finns.

Har utmätning sökts hos kronofogdemyndighet som ej är behörig enligt första eller andra stycket, får myndigheten likväl i brådskande fall vidtaga

Har enligt 4 kap. 20, 21 eller 22 § eller 13 kap. 7 § andra stycket föreläggande meddelats att väcka talan vid domstol, skall tvisten prövas av tingsrätten i den ort där *gäldenären har sitt hemvist*, om ej annat följer av andra stycket.

Har föreläggande meddelats enligt 4 kap. 23 § första stycket eller 9 kap. 11 § tredje stycket, gäller om domstols behörighet vad som i allmänhet är föreskrivet därom. I fall som avses i 4 kap. 23 § andra stycket skall tvisten prövas, när fråga är om pantbrev i fastighet, av den tingsrätt som anges i 10 kap. 10 § rättegångsbalken och *annars* av tingsrätten i den ort där *gäldenären har sitt hemvist*.

Utmätning söks hos *kronofogdemyndigheten i det län där gäldenären har sitt hemvist*.

Utmätning av egendom som ej finns i det *län* där gäldenären har sitt hemvist får även sökas hos kronofogdemyndigheten i det *län* där egendomen finns eller, i fråga om fartyg eller luftfartyg, dit det väntas. Utmätning av fartyg får även sökas där fartyget har sin hemort. Utmätning av fordran eller annan rättighet får också sökas där sekundogäldenären eller annan förpliktad finns, även om fordringen eller rättigheten skall anses finnas i annat *län*. Utmätning av lön eller annan förmån som avses i 7 kap. söks, om gäldenären ej har hemvist här i riket, där arbetsgivaren eller annan som utger förmånen finns.

åtgärd som avses i 6 kap. 12 § innan målet enligt 2 kap. 4 § första stycket överlämnas till kronofogdemyndighet som är behörig.

4 kap.

27 §

Har domstol fastställt att förfallen fordran skall utgå med särskild förmånsrätt i registrerat skepp, registrerat luftfartyg, intecknade reservdelar till luftfartyg eller fast egendom anses egendomen omedelbart utmätt.

Denna verkan förfaller, om ej försäljning begärs hos kronofogdemyndigheten inom två månader från det att domstolens beslut vann laga kraft.

Begäran om försäljning görs hos en kronofogdemyndighet som enligt 8 § är behörig att ta upp ansökan om utmätning. Försäljning av fast egendom skall dock begäras hos kronofogdemyndigheten i det distrikt där egendomen finns. Denna myndighet får överlämna målet till annan kronofogdemyndighet, om det behövs för att samordna verkställigheten mot en gäldenär.

Begäran om försäljning görs hos en kronofogdemyndighet som enligt 8 § är behörig att ta upp ansökan om utmätning. Försäljning av fast egendom skall dock begäras hos kronofogdemyndigheten i det län där egendomen finns. Denna myndighet får överlämna målet till annan kronofogdemyndighet, om det behövs för att samordna verkställigheten mot en gäldenär.

4 kap.

32 §

Om viss egendom utmäts av mer än en kronofogdemyndighet, skall målen i fortsättningen handläggas gemensamt av den kronofogdemyndighet som myndigheterna i samråd bestämmer eller som utses av *den kronofogdemyndighet i vars distrikt gäldenären har sitt hemvist*.

Om viss egendom utmäts av mer än en kronofogdemyndighet, skall målen i fortsättningen handläggas gemensamt av den kronofogdemyndighet som myndigheterna i samråd bestämmer eller som utses av *kronofogdemyndigheten i det län där gäldenären har sitt hemvist*.

Innan kronofogdemyndighet överlämnar mål enligt första stycket skall den vidtagna sådana i 6 kap. föreskrivna åtgärder som ej bör anstå.

15 kap.

7 §

Införsel söks hos *den kronofogdemyndighet i vars distrikt gäldenären har sitt hemvist*. Har gäldenären ej hemvist här i riket, görs ansökningen där arbetsgivaren finns.

Införsel söks hos *kronofogdemyndigheten i det län där gäldenären har sitt hemvist*. Har gäldenären ej hemvist här i riket, görs ansökningen där arbetsgivaren finns.

16 kap.

1 §

Verkställighet av förpliktelse för tidigare ägare eller nyttjanderätts-havare att flytta från fast egendom, bostadslägenhet eller annat utrymme i byggnad (avhysning) söks hos *den kronofogdemyndighet i vars distrikt svaranden har sitt hemvist*. Avhysning får även sökas hos kro-

Verkställighet av förpliktelse för tidigare ägare eller nyttjanderätts-havare att flytta från fast egendom, bostadslägenhet eller annat utrymme i byggnad (avhysning) söks hos *kronofogdemyndigheten i det län där svaranden har sitt hemvist*. Avhysning får även sökas hos kro-

nofogdemyndigheten i det *distrikt* där verkställigheten skall ske.

fogdemyndigheten i det *län* där verkställigheten skall ske.

16 kap.

10 §

Verkställighet i annat fall än som avses i 1 § av förpliktelse som ej avser betalningsskyldighet samt verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd söks hos *den kronfogdemyndighet i vars distrikt* svaranden har sitt hemvist eller egendom som är i fråga finns eller där verkställigheten annars med fördel kan äga rum.

Verkställighet i annat fall än som avses i 1 § av förpliktelse som ej avser betalningsskyldighet samt verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd söks hos *kronfogdemyndigheten i det län där* svaranden har sitt hemvist eller egendom som är i fråga finns eller där verkställigheten annars med fördel kan äga rum.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Härigenom föreskrivs att 7 § utsökningsregisterlagen (1986:617) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Riksskatteverket och kronofogdemyndigheterna får ha terminalåtkomst till utsökningsregistret.

Terminalåtkomsten för en kronofogdemyndighet får avse endast uppgifter om

1. den som är registrerad hos en kronofogdemyndighet i länet som gäldenär i mål om exekutiva åtgärder,

1. den som är registrerad hos kronofogdemyndigheten i länet som gäldenär i mål om exekutiva åtgärder,

2. den som i annat fall än som avses under 1 är gäldenär eller svarande i mål eller ärende som handläggs hos myndigheten.

3. make till person som avses under 1,

4. den som är gemensamt betalningsansvarig med person som avses under 1,

5. fåmansföretag som avses i 35 § 1 a mom. sjunde stycket kommunal-skattelagen (1928:370) och delägare i sådant företag, om företaget eller delägare i detta är gäldenär som avses under 1,

6. konkurs och näringsförbud.

I fråga om kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet i konkurs gäller terminalåtkomsten enligt andra stycket 1 också gäldenärer i annat län, om detta ingår i tillsynsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

14 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Prop. 1987/88:152

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 12 kap. 6 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar ordet "orten" skall bytas ut mot "länet".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

2.6 Styrning genom föreskrifter och råd m. m.

Beträffande styrningen av kronofogdemyndigheternas operativa verksamhet skall till att börja med konstateras att en central myndighet inte i något fall får besluta i ett visst mål eller ärende som handläggs av en underställd myndighet. Föreskrift härom finns i 11 kap. 7 § regeringsformen (RF). Det bör framhållas att det på den här punkten *inte* är någon skillnad mellan kronofogdemyndighetens exekutiva funktion i allmänna och enskilda mål och funktionen som borgenärsföreträdare i allmänna mål.

Varken RSV eller någon annan myndighet, och för övrigt inte heller regeringen eller riksdagen, kan alltså ta över beslut som det ankommer på en kronofogdemyndighet att fatta. Det innebär att man inte heller kan t. ex. beordra en kronofogdemyndighet att utmäta eller inte utmäta viss egendom hos en gäldenär eller att träffa en avbetalningsöverenskommelse eller ange vilket innehåll denna skall ha.

En överordnad myndighet måste även i övrigt iaktta den största försiktighet när det gäller att agera i ett enskilt fall. Ett enskilt fall kan tas som utgångspunkt för föreskrifter, om det det finns författningsstöd för att utfärda sådana, vägledande uttalanden etc., men uttalandena skall vara av generell natur och det enskilda fallet kan bara användas som ett *exempel* på vad som enligt den överordnade myndighetens mening är ett riktigt resp. felaktigt agerande. Det kan tilläggas att RSV kan ha anledning att uttala sig om en myndighets eller tjänstemans agerande i ett enskilt fall när verket yttrar sig i ett ärende hos JK eller JO.

I sammanhanget kan nämnas att RSV på exekutionsväsendets område inte har till uppgift att överpröva kronofogdemyndighetens beslut i det operativa arbetet. I den exekutiva verksamheten är instansordningen i stället den, att kronofogdemyndighetens beslut kan överklagas till hovrätt och därefter högsta domstolen. Beslut som kronofogdemyndigheten fattar i egenskap av borgenärsföreträdare kan till största delen inte överklagas alls.

Föreskriftsrätten

Regeringen har grundlagsenligt en allmän rätt att utfärda föreskrifter om verkställighet av lag, s. k. tillämpningsföreskrifter (8 kap. 13 § första stycket RF). Något särskilt bemyndigande behövs inte även om det emellanåt ansetts önskvärt att för tydlighetens skull ge ett uttryckligt bemyndigande, s. k. kvasidelegation. Regeringen kan i sin tur uttryckligen bemyndiga en myndighet att utfärda tillämpningsföreskrifter (8 kap. 13 § tredje stycket RF). På det nu aktuella området finns flera exempel på sådana bemyndiganden. Beträffande den exekutiva verksamheten gäller bl. a. att RSV i 19 kap. 2 § utsökningsförordningen (UF) bemyndigats att meddela ytterligare föreskrifter för verkställigheten av utsökningsbalken (UB) såvitt avser förfarandet hos kronofogdemyndigheterna.

På konkursområdet saknas bemyndigande, men på lönegarantiområdet finns i 23 § kungörelsen (1970:745) om statlig lönegaranti vid konkurs ett bemyndigande för RSV att utfärda föreskrifter såvitt avser länsstyrelsens och kronofogdemyndighetens handläggning av lönegarantiärenden (jfr 13 § utkastet till lönegarantiförordning i SOU 1986:9 s. 248).

I fråga om borgenärsfunktionen vid indrivning kan hänvisas till 67 § uppbördsförordningen.

Gemensamt för de verkställighetsföreskrifter som RSV har utfärdat är att de främst gäller förfarandet eller rent administrativa frågor. I den mån det förekommer utfyllnad av lagbestämmelser i materiellt hänseende får detta inte medföra att något väsentligt nytt tillförs genom föreskriften (jfr prop. 1973:90 s. 211).

Föreskrifter eller bara råd?

Frågan om vilken styrning av kronofogdemyndigheternas verksamhet från RSV:s sida som är tillåten har vid flera tillfällen behandlats av riksdagen. Vad som därvid har tilldragit sig intresse är främst kronofogdemyndigheternas prioritering mellan olika mål eller typer av mål och valet av efterforskningsåtgärder i olika fall (jfr LU 1980/81:23 s. 24–25, 1985/86:23 s. 6 och 1986/87:12 s. 12–14).

Bakgrunden till lagutskottets uttalande i LU 1985/86:23 är att RSV i ett dokument av den 18 oktober 1984, med rubriken Vägledning angående differentierade insatser i det exekutiva arbetet (dnr 1273/84–90), gett vissa råd för kronofogdemyndigheternas prioritering av efterforskningsinsatserna mellan olika mål – främst med utgångspunkt i fordringsbeloppet.

Grunden för råden är RSV:s överväganden om utnyttjandet av resurserna inom exekutionsväsendet. Tänkbart hade också varit att RSV med åberopande av 19 kap. 2 UF meddelat föreskrifter i ämnet. Att RSV inte valt den vägen får antas bero på att sådana föreskrifter skulle innebära en utfyllnad i materiellt hänseende av bestämmelsen i 4 kap. 9 § UB och därmed vara otillåtna.

Lagutskottet anför avslutningsvis följande:

”Utskottet vill framhålla att utskottets av riksdagen godkända i det ovan redovisade betänkandet gjorda uttalanden om i vilken ordning prioriteringar borde ske i kronofogdemyndigheternas verksamhet alltså skall gälla. Det innebär att det får ankomma på varje kronofogdemyndighet att självständigt pröva i vilken ordning inkomna mål skall handläggas och vilka indrivningsåtgärder som bör vidtas. Självfallet kan RSV:s rekommendationer tjäna som vägledning för myndighetens ställningstagande. Mot bakgrund av inkassoföreningens uppgifter om att det totala belopp som indrivs i enskilda mål sjunker vill utskottet stryka under vad utskottet anförde om att man inte generellt får tillämpa en ordning som innebär att smärre fordringar endast föranleder mera begränsade utmätningsåtgärder. Som utskottet då framhöll gör hänsynen till borgenärerna och intresset av att upprätthålla en god betalningsmoral en sådan ordning omöjlig. Inga åtgärder bör således vara utslutna endast därför att målen avser ett litet belopp.”

Det betänkande som åsyftas i det nu citerade uttalandet är LU 1980/81:23, Utsökningsbalk.

Av detta uttalande synes framgå att lagutskottet i och för sig godtar att RSV gör uttalanden till vägledning för kronofogdemyndigheterna i den nu aktuella frågan, men ogillar innehållet i vägledningsdokumentet.

Det förefaller däremot klart att utskottet vid sin bedömning inte har gjort skillnad mellan den rent exekutiva verksamheten och kronofogdemyndighetens borgenärsfunktion.

Exekutiv funktion och borgenärsfunktion

Det bör inledningsvis framhållas att RSV har såväl rätt som skyldighet att ge kronofogdemyndigheterna vägledning av generell natur när det finns behov av det. Det gäller alla delar av kronofogdemyndigheternas verksamhet. Eftersom just frågan om insatsprioritering fått så stor uppmärksamhet bl. a. i riksdagsarbetet lämpar den sig väl som utgångspunkt för en mera ingående diskussion i frågan om vilkendera av kronofogdemyndighetens funktioner vid verkställighet – den exekutiva funktionen eller borgenärsfunktionen – som prioriteringen är ett utflöde av och vilka befogenheter RSV kan ha.

Den grundläggande bestämmelsen om kronofogdemyndighetens efterforskning av utmättningsbara tillgångar, tillgångsundersökningen, finns i 4 kap. 9 § UB. Vi har redan konstaterat att en utfyllnad av bestämmelsen i materiellt hänseende genom föreskrifter av RSV inte skulle vara tillåten, i vart fall inte om något väsentligt nytt därigenom hade tillförts. Men nu gäller det alltså vägledning i form av allmänna råd.

Enligt den nämnda paragrafen skall kronofogdemyndigheten i den utsträckning som påkallas av ansökningens innehåll, gäldenärens förhållanden och övriga omständigheter undersöka huruvida gäldenären har utmättningsbar egendom.

Det är alltså flera omständigheter som skall beaktas. Sökanden kan begränsa ansökningen till att enbart gälla utmätning av överskjutande skatt. Han betalar då en lägre avgift. Här rör det sig alltså om en författningsreglerad differentiering av handläggningen. Sökanden kan också anvisa viss egendom till utmätning. Kronofogdemyndigheten torde då i princip inte kunna avsluta målet utan att ha närmare undersökt möjligheterna att utmäta den anvisade egendomen, såvida fordringen inte blir betald ändå.

Gäldenärens förhållanden har stor betydelse i sammanhanget. För olika kategorier av gäldenärer är det olika efterforskningsåtgärder som faller sig mest naturliga, åtminstone som en ända att börja efterforskningarna i. Mest påtaglig är skillnaden mellan löntagare å ena sidan och näringsidkare/företag å den andra.

Men också *borgenärens* förhållanden måste beaktas, och här kommer både fordringsbeloppet och förhållandet mellan exekutiv funktion och borgenärsfunktion in i bilden. Staten som borgenär i fråga om främst skatter och avgifter har ett stort antal fordringar av varierande storlek mot ett stort antal gäldenärer. Statistiken visar att ett stort antal småfordringar

svarar för en blygsam del av det totala fordringsbeloppet, medan ett ganska litet antal riktigt stora fordringar svarar för en betydande del. Det är mot den bakgrunden uppenbart att staten som borgenär kan ha ett intresse av att det görs en rejäl satsning på de stora fordringarna. Inte ens en hundraprocentigt effektiv indrivning av småbeloppen gör särskilt mycket för att förbättra statens finanser.

För en enskild borgenär med omfattande verksamhet kan situationen vara likartad. Ett större företag har normalt ett stort antal fordringar av olika storlek, mot olika gäldenärer i olika distrikt och blir totalt sett bäst tillgodosedd om det satsas ordentligt på de stora fordringarna.

För en enskild borgenär med liten ekonomisk verksamhet och särskilt för en privatperson är läget ett annat. Det kan vara viktigt att få även ett litet belopp indrivet och borgenären har kanske inte några andra, större fordringar utestående. Samtidigt måste man vara medveten om att exekutionsväsendet har den övergripande uppgiften att upprätthålla en betalningsmoral i samhället.

Sammanfattningsvis kan sägas att en differentiering av insatserna grundad på fordringsbeloppet får anses ha stöd i bestämmelsen i 4 kap. 9 § UB eller med andra ord är tillåten och även önskvärd. Det gäller både i allmänna och enskilda mål och det är viktigt att framhålla att det här rör sig om ett utflöde av kronofogdemyndighetens exekutiva funktion. Men differentieringen måste göras under hänsynstagande till vad som är känt i övrigt om såväl gäldenärens som borgenärens förhållanden. Ett måflöde med differentierad handläggning som enbart styrs av fordringsbeloppet är följaktligen inte någon lämplig lösning. De flesta myndigheter torde vara medvetna om detta och försöka undvika en alltför schablonmässig hantering.

Det som nu har diskuterats är enligt kommitténs mening ett bra exempel på frågor där det är viktigt att RSV verkar för en enhetlig hantering av målen hos kronofogdemyndigheterna och för ett ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga resurser. Andra sådana områden – som berör också de enskilda målen – är handläggningsrutiner och handläggningstider, information till sökandena om vidtagna åtgärder etc. och dokumentation av utredningsarbetet och dess resultat.

Beträffande de allmänna målen tillkommer den omständigheten att kronofogdemyndigheten företräder sökanden vid verkställigheten. Frågan är vilken betydelse det kan ha, när vi nu har sett att en differentierad handläggning kan grundas redan på myndighetens exekutiva funktion. För att söka svaret på den frågan tvingas vi att se litet närmare på förhållanden som är specifika för de allmänna målen.

En sådan omständighet är att de skatte- och avgiftsskyldiga vanligen står i ett löpande kundförhållande med det allmänna, där det hela tiden uppkommer nya fordringar. Skattemyndigheterna kan inte "säga upp" detta förhållande för att på så sätt bli av med en misshaglig skattskyldig. Det fordras andra åtgärder för att skattesystemet skall fås att fungera på avsett vis. Det kan t. ex. vara fråga om snabba och effektiva åtgärder vid ett förhållandevis litet restfört belopp därför att det pågår en fortsatt skulduppbyggnad, impulser till skattemyndigheterna att ändra skatteform för

den skattskyldige, inleda revision eller liknande eller särskilda insatser mot gäldenärer som är verksamma i en känslig bransch.

Statens rätt som borgenär i fråga om skatter och avgifter tas under olika skeden av beskattningsförfarandet till vara av olika myndigheter. Det är uppenbart att RSV som högsta myndighet inom såväl skatteförvaltningen som exekutionsväsendet måste ha möjlighet att styra verksamheten och se till att det sker en samordning, så att de inblandade myndigheterna drar åt samma håll.

2.7 Direktiv angående organisation och arbetsformer m. m.

I det föregående har bl. a. talats om att RSV skall leda verksamheten i exekutionsväsendet med sikte på ett effektivt utnyttjande av resurserna. RSV skall också samordna indrivningen med tidigare led i beskattningskedjan – meningen är att exekutionsväsendet och skatteförvaltningen skall dra åt samma håll när det gäller att få skatte- och avgiftssystemen att fungera bra.

Det är främst för de nu nämnda arbetsuppgifterna som RSV behöver ledningsbefogenheter av ett slag som verket hittills inte har haft. RSV måste i vissa avseenden kunna ge direktiv som är bindande för myndigheterna.

Av propositionen om exekutionsväsendets organisation m. m. framgår att statsmakterna vill åstadkomma samma slags lednings- och styrningsfunktion för RSV inom exekutionsväsendet som inom skatteförvaltningen. Därvid måste man emellertid, som också framgår av propositionen och som utvecklas närmare av lagutskottet, ta hänsyn till att den exekutiva verksamheten måste präglas av sådan objektivitet och enhetlighet att den inte ger anledning till misstanke hos allmänheten om bristande opartiskhet.

Det finns skäl att nu försöka undanröja en missuppfattning som ofta kommer till uttryck i debatten om kronofogdemyndighetens och RSV:s roller, nämligen att förutsättningarna för central styrning i *alla* avseenden skiljer sig starkt mellan skatteförvaltningen och exekutionsväsendet.

I 2 kap. 2 § instruktionen för skatteförvaltningen räknas ett antal arbetsuppgifter för RSV upp. Det talas därvid bl. a. om att lämna *direktiv* för ändamålsenlig utformning av organisationen och arbetsformerna (första stycket 3) och att *planera och leda* skatte- och avgiftskontrollen (första stycket 5).

Beträffande den rättstillämpande verksamheten sägs däremot att verket skall meddela föreskrifter om verkställighet av lag enligt särskilda bemyndiganden (första stycket 1) och genom allmänna råd och uttalanden verka för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid rättstillämpningen inom verksamhetsområdet (första stycket 2). Med verksamhetsområdet avses här även exekutionsväsendets verksamhet (jfr avsnitt 2.2).

Inte heller i fråga om styrning genom direktiv går någon skarp gräns mellan allmänna och enskilda mål eller mellan exekutiv funktion och borgenärsfunktion. Vad det i stället handlar om är precis det som nyss har sagts: gäller det rättstillämpning finns inte utrymme för någon direktivrätt eller liknande vid sidan av den föreskriftsrätt som kan finnas enligt särskil-

da bemyndiganden. I kronofogdemyndigheternas verksamhet finns såväl i det rent exekutiva arbetet som i arbetet som borgenärsföreträdare både inslag av rättstillämpning och andra moment, där en starkare styrning är tillåten. Ser vi på kronofogdemyndigheternas exekutiva funktion är den tidigare diskuterade frågan om undersökningsplikten ett bra exempel på det förstnämnda. Regeringen kan inte genom att i en instruktion ge RSV direktivrätt delegera en befogenhet som den, dvs. regeringen, själv inte har – i detta fall att fylla ut bestämmelserna i utsökningsbalken. Något annat än vägledning i form av allmänna råd och uttalanden kan det inte bli fråga om här.

RSV bör alltså, i likhet med vad som gäller inom skatteförvaltningen, kunna lämna direktiv angående organisation och arbetsformer hos kronofogdemyndigheterna.

I arbetsformer får härvid anses innefattas också *formerna* för den samordning med skattemyndigheternas verksamhet som behövs i arbetet med indrivning av skatter och avgifter.

Den egentliga samordningen sker i första hand på länsnivån, mellan kronofogdemyndigheten och länsstatsskattemyndigheten, men också mellan kronofogdemyndigheten och de lokala skattemyndigheterna. I instruktionen för exekutionsväsendet bör kronofogdemyndighetens chef åläggas att se till att arbetet med indrivning av skatter och avgifter bedrivs i samverkan med skattemyndigheterna på regional och lokal nivå.

I 2 kap. 2 § andra stycket instruktionen för skatteförvaltningen föreskrivs att RSV även i övrigt enligt de riktlinjer som statsmakterna har angett skall meddela de föreskrifter och andra beslut som behövs för att uppnå samordning, rationalisering och enhetlighet vid arbetet inom skatteförvaltningen.

Kommittén kommer senare att föreslå att motsvarande bestämmelser tas in i instruktionen för exekutionsväsendet.

En viktig fråga när det gäller att styra exekutionsväsendet i riktning mot ett effektivt utnyttjande av resurserna är avvägningen mellan handläggning av inkomna mål och förebyggande insatser. Till den saken återkommer kommittén i ett senare sammanhang, när förslag läggs fram till instruktion för exekutionsväsendet.

2.8 Vissa begränsningar i styrningen med hänsyn till kronofogdemyndighetens ställning

Enligt 2 kap. 2 § första stycket 4 instruktionen för skatteförvaltningen åligger det RSV att fördela de ekonomiska och andra resurser som ställs till skatteförvaltningens förfogande. Som framgår av det föregående är detta en uppgift som RSV skall ha också i fråga om exekutionsväsendet. Vidare skall RSV ge kronofogdemyndigheterna den vägledning som, utöver bestämmelserna i instruktionen, behövs angående verksamhetens inriktning samt ange ramar för de operativa mål som myndigheterna fastställer mera i detalj.

Det som nu har sagts ger anledning att än en gång återknyta till de

uttalanden som riksdagen har gjort om insatsprioritering och om RSV:s styrning m. m.

Kännetecknande för kronofogdemyndighetens verksamhet är ju att den rör inte bara förhållandet mellan staten som borgenär och gäldenärerna, utan också förhållandet till andra borgenärer med konkurrerande intressen och till tredje man, vars intressen kan trädas för när i det exekutiva arbetet.

Som tillsynsmyndighet i konkurser skall kronofogdemyndigheten beakta alla borgenärers och även gäldenärers intressen och sålunda utöva tillsynen på ett opartiskt sätt.

Kommittén är medveten om att det förekommer en debatt där det ibland hävdas att enskilda borgenärer missgynnas därigenom att en alltför stor del av resurserna inom exekutionsväsendet satsas på de allmänna målen. Lagutskottets uttalande och då främst det citerade uttalandet i LU 1985/86:23 gäller just den saken, men också RSV:s sätt att styra resursanvändningen.

Det bör framhållas att problemet har sin grund i att kronofogdemyndigheterna har en dubbelroll. Om de enskilda borgenärerna missgynnas gör det knappast saken bättre om det sker enligt myndigheternas eget bestämmande än om det beror på styrning från RSV.

Att debatten i så hög grad har kommit att gälla RSV:s roll hänger uppenbarligen samman med att det uppfattas som att verket i egenskap av central förvaltningsmyndighet på beskattningsområdet kan tänkas vilja särskilt gynna staten som borgenär. Enligt kommitténs mening bygger denna uppfattning på en felsyn. RSV är visserligen central myndighet inom såväl skatteförvaltningen som exekutionsväsendet, men det rör sig om skilda förvaltningar och RSV måste, i likhet med kronofogdemyndigheterna, förutsättas kunna hålla isär sina olika roller.

När RSV:s möjligheter att styra verksamheten inom exekutionsväsendet nu förstärks finns det, trots vad som nyss har sagts, anledning att särskilt uppmärksamma att ledningsfunktionen inte utövas så att kronofogdemyndighetens opartiskhet i den exekutiva verksamheten ifrågasätts.

2.12 De s. k. kronomålen

Enligt 2 kap. 3 § instruktionen för skatteförvaltningen företräder RSV, i den mån annat inte följer av särskilda föreskrifter, staten såväl vid som utom domstol i fråga om bl. a.:

- fordran som drivs in av kronofogdemyndigheten såsom fordran i allmänt mål och
- garantibelopp enligt lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs.

Verket får bestämma att en länskattemyndighet skall företräda staten i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden.

I mål där verket företräder staten får verket meddela tillstånd som avses i 12 kap. 3 § rättegångsbalken för kronofogde att vara ombud för staten. Enligt 3 kap. 4 § samma instruktion får länskattemyndighet, som enligt RSV:s beslut skall företräda staten, också meddela sådant tillstånd.

Processföringen i de s. k. kronomålen har behandlats utförligt av skatteindrivningsutredningen i betänkandet (SOU 1987:10) Indrivningslag m. m. Utredningen föreslår en dubbel behörighet att företräda staten vid domstol i fråga om fordran i allmänt mål: finns en sådan fordran som är överlämnad till kronofogdemyndigheten för indrivning skall både länskattemyndigheten och kronofogdemyndigheten vara behöriga att företräda staten i tingsrätt. Kronofogdemyndighetens behörighet skall i dessa fall omfatta även annan fordran mot samma gäldenär, som ännu inte överlämnats för indrivning. I överinstanserna skall staten företräddas av RSV. Enligt SIU:s förslag skall bestämmelserna om processbehörigheten tas in i en indrivningslag.

RSV har i sitt remissyttrande tillstyrkt en ordning som innebär att såväl kronofogdemyndigheten som länskattemyndigheten kan väcka talan i de nu diskuterade fallen, men anfört att processbehörigheten liksom för närvarande primärt skall ligga hos RSV. Verket skall sedan kunna bestämma att en kronofogdemyndighet *eller* en länskattemyndighet skall företräda staten i visst ärende eller viss grupp av ärenden.

Utän att vilja ta ställning till om SIU:s förslag är en bättre lösning i ett längre perspektiv eller inte, föreslår kommittén att reglerna om processbehörigheten nu ändras på det sättet att RSV kan välja att låta kronofogdemyndigheten eller länskattemyndigheten företräda staten i visst ärende eller viss grupp av ärenden.

Det bör tilläggas att det, när uppgiften läggs på kronofogdemyndigheten som sådan, inte är fråga om att låta en kronofogde vara ombud för staten. I dessa fall fordras sålunda inte tillstånd som avses i 12 kap. 3 § rättegångsbalken.

Innehåll

	sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 1988	21
1 Inledning	21
2 Lagregleringen	22
3 Ledningen av den exekutiva verksamheten	23
4 Upprättade lagförslag	25
5 Författningskommentarer	25
5.1 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken	25
5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva	27
5.3 Förslagen till lag om ändring i växellagen (1932:130) och check- lagen (1932:131)	27
5.4 Förslaget till lag om ändring i oppbördslagen (1953:272)	28
5.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge	28
6 Hemställan	29
7 Beslut	29
<i>Bilaga 1</i> Kommitténs lagförslag	30
<i>Bilaga 2</i> Utdrag ur kommitténs promemoria 1988-02-15, Det nya exekutionsväsendet	47

